

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	4	2	6
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 5th Semester
(2122)

POLITICAL SCIENCE (In all Mediums)

Paper : Comparative Political Systems (UK & USA)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Question No. 1 is compulsory and consists of **15** short answer type questions. Attempt any **NINE** questions out of these **FIFTEEN** questions. Each question carries **2** marks. Answer these questions in about **10-20** words each.

(2) Attempt **ONE** question from each unit, i.e. Units I to IV. Each question carries **18** marks.

(3) For private candidates, who have not been assessed earlier for internal assessment, the marks secured by them in theory paper will proportionately be increased to maximum marks of the paper in lieu of internal assessment.

(Compulsory Question)

1. (1) Define comparative politics.
- (2) Write down the limitations of comparative method.
- (3) Write down any two features of British Constitution.

- (4) Write down two conventions related to Speaker of House of Commons.
- (5) What do you mean by His/Her majesty in Great Britain ?
- (6) What do you mean by Shadow Cabinet ?
- (7) Write down any four weaknesses of House of Lords.
- (8) What is Jury system in Great Britain ?
- (9) Write down any two salient features of U.S. Constitution.
- (10) Write down any three checks over the President of USA.
- (11) What do you mean by Pocket Veto ?
- (12) Write down composition of American Senate.
- (13) Write down original jurisdiction of American Supreme Court.
- (14) Write down any three functions of Pressure Groups in U.K.
- (15) What is meant by 'PORK BARREL' ?

UNIT-I

2. Discuss meaning and scope of comparative politics.

OR

3. Define comparative method. Explain its importance and limitations.

UNIT-II

4. Discuss the salient features of British Political System.

OR

5. Discuss the mutual relations between House of Lords and House of Commons in U.K.

UNIT-III

6. Discuss the powers and position of U.S. President.

OR

7. Discuss the composition and powers of U.S. Supreme Court.

UNIT-IV

8. Discuss the organization and role of major political parties in Political System of U.K.

OR

9. Analyse Pressure Groups in American Political System.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (1) प्रश्न सं. 1 अनिवार्य है और इसमें पंद्रह लघु उत्तरीय प्रश्न हैं। इन पंद्रह प्रश्नों में से किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं। इन प्रश्नों के उत्तर लगभग 10-20 शब्दों में दीजिए।

(2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करें, अर्थात् यूनिट I से IV तक में से। प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं।

(3) प्राइवेट विद्यार्थी जिनका पूर्व में आंतरिक मूल्यांकन नहीं हुआ है, उनके द्वारा सैद्धांतिक प्रश्न पत्र में प्राप्त किए गए अंकों को आंतरिक मूल्यांकन के स्थान पर प्रश्न पत्र के अधिकतम अंक के अनुपात में बढ़ाया जाएगा।

(अनिवार्य प्रश्न)

1. (1) तुलनात्मक राजनीति को परिभाषित कीजिए।
- (2) तुलनात्मक पद्धति की सीमाएं लिखिए।
- (3) ब्रिटिश संविधान की कोई दो विशेषताएं लिखिए।

- (4) हाउस ऑफ कॉमन्स के अध्यक्ष से संबंधित दो परिपाटियों को लिखिए।
- (5) ग्रेट ब्रिटेन में महामहिम से आपका क्या तात्पर्य है ?
- (6) शैडो कैबिनेट से आप क्या समझते हैं ?
- (7) हाउस ऑफ लॉर्ड्स की कोई चार कमजोरियां लिखिए।
- (8) ग्रेट ब्रिटेन में जूरी व्यवस्था क्या है ?
- (9) अमेरिकी संविधान की किन्हीं दो प्रमुख विशेषताओं को लिखिए।
- (10) संयुक्त राज्य अमेरिका के राष्ट्रपति पर कोई तीन अंकुश लिखिए।
- (11) पॉकेट वीटो से आप क्या समझते हैं ?
- (12) अमेरिकी सीनेट की रचना लिखिए।
- (13) अमेरिकी सर्वोच्च न्यायालय की मूल अधिकारिता लिखिए।
- (14) यू.के. में दबाव समूहों के कोई तीन कार्य लिखिए।
- (15) 'फोर्क बैरल' का क्या अर्थ है ?

यूनिट-I

2. तुलनात्मक राजनीति के अर्थ और क्षेत्र की चर्चा कीजिए।

अथवा

3. तुलनात्मक पद्धति को परिभाषित कीजिए। इसके महत्व और सीमाओं की व्याख्या करें।

यूनिट-II

4. ब्रिटिश राजनीतिक व्यवस्था की प्रमुख विशेषताओं की चर्चा कीजिए।

अथवा

5. यू.के. में हाउस ऑफ लॉर्ड्स और हाउस ऑफ कॉमन्स के आपसी संबंधों पर चर्चा करें।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਅਮੇਰਿਕੀ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰਪਤਿ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਅਥਵਾ

7. ਯੂ.ਏਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਯੂ.ਏ. ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਧਵਸਥਾ ਮੇਂ ਪ੍ਰਮੁਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਢਲੋਂ ਕੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਅਥਵਾ

9. ਅਮੇਰਿਕੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਧਵਸਥਾ ਮੇਂ ਢਬਾਕ ਸਮੂਹੋਂ ਕਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :- (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਦਰਾਂ ਲਘੂ ਉੱਤਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।
- (2) ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ।
- (3) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅੰਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪੇਪਰ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਏ ਜਾਣਗੇ।

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

1. (1) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- (2) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਧੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (3) ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

- (4) ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਦੋ ਸੰਮੇਲਨ ਲਿਖੋ।
- (5) ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (6) ਸੈਡੋ ਕੈਬਨਿਟ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (7) ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਲਿਖੋ।
- (8) ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਊਰੀ ਸਿਸਟਮ ਕੀ ਹੈ ?
- (9) ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (10) ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿੰਨ ਚੈਕਾਂ (Checks) ਲਿਖੋ।
- (11) ਪਾਕੇਟ ਵੀਟੋ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (12) ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟ ਦੀ ਰਚਨਾ ਲਿਖੋ।
- (13) ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਿਖੋ।
- (14) U.K. ਵਿੱਚ ਦਬਾਵ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿੰਨ ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ।
- (15) 'ਪੋਰਕ ਬੈਰਲ' ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

3. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

5. ਯੂ.ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

7. ਯੂ.ਐੱਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਯੂ.ਕੇ. ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

9. ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦਬਾਅ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।